

Razgovor s fra Miljenkom Stojićem, vicepostulatorom postupka mučeništva »Fra Leo Petrović i 65 subrače«

hkv.hr/razgovori/32210-razgovor-s-fra-miljenkom-stojicem-nastavimo-razmisljati-svojom-glavom.html

7. srpnja 2019.

Prošlo je sada već nekoliko mjeseci od skandaloznih tvrdnji bivšega predsjednika Republike Hrvatske Ive Josipovića o fratrima na Širokome Brijegu kao o legitimnim metama koje su pružale oružani otpor. Kako danas, s odmakom, gledate na te izjave?

Eh, da, zanimljivi su ti jugokomunisti. Najprije čitav život trče za slašću i mašću, a onda se lako posvade s najobičnijom logikom. Tako bi i s već »opjevanim« istupom negdašnjeg, nažalost, hrvatskoga predsjednika dr. Ive Josipovića.

Izjavi da su pobijeni fratri na Širokom Brijegu bili »legitiman vojni cilj«. Pa mu onda odgovoriše mnogi u hrvatskom društvu, ali ga u obranu ne uze nitko od njegovih iako su dobro znani po »oštrini zuba«. Toliko je on pretjerao s tom izjavom.

Da i sami ne bismo zapeli u polemičkim vodama, ponovimo kratko činjenice koje lagano opovrgavaju Josipovića i koje sam iznosio u posljednje vrijeme.

Dr. Franjo Tuđman preuzimajući vlast progovorio je o pomirbi, što je podržala većina hrvatskog naroda. U isto vrijeme progovorio je i o duhovnoj obnovi hrvatskoga naroda, što je opet ta većina podržala. Zbog toga smo pobijedili u Domovinskom ratu i na njegovim temeljima nastavljamo graditi svoju državu. S druge strane, Parlamentarna skupština Vijeća Europe 2006. pozva na međunarodnu osudu zločina totalitarnog komunističkog režima stavljajući ga tako uz bok nacionalsocijalizma i fašizma, čega se posebno sjećamo 23. kolovoza. A zapadni povjesničari još prije toga svrstali su Josipa Broza Tita na 9. mjesto suvremenih ubojica. Uzimajući ovo u obzir lako shvaćamo da je Josipovićev spomenuti govor zapravo govor mržnje temeljen na lažnim »činjenicama«. Pristajući uz jugokomunističke zablude on našu, valjda i svoju, hrvatsku državu nastoji svrstati na pogrješnu stranu. Provjerene činjenice, pak, idu ovako.

Pročitao sam literaturu koju Josipović spominje, ali i više od toga iz istoga izvora. Rađena je na temelju lažnih izvješća o jugokomunističkom osvajanju Širokog Brijega 7. veljače 1945. To je uspješno dokazao povjesničar Vladimir Šumanović svojim člancima u Časopisu za suvremenu povijest, koje je Vicepostulatura kasnije prenijela u svome glasilu Stopama pobijenih kao i na portalu pobijeni.info.

Da franjevački samostan na Širokom Brijegu nije bio nikakva vojna utvrda, kaže i jugokomunistički plan napada od 5. veljače. U Arhivu vojnoistorijskog instituta u Beogradu pronašao ga je fra Andrija Nikić 1971.

Jugokomunisti su, probivši crte obrane izvan samostanskog posjeda, u samostan ušli oko 10.00 a ubijanje 12 zatečenih franjevaca počelo je oko 16.00. O tome svjedoči njemačka literatura, literatura koju su pisali hrvatski vojnici, pa čak ponegdje i jugokomunistička literatura.

Što se točno događalo tih teških trenutaka rekli su također sljedeći čija svjedočanstva Vicepostulatura posjeduje. Tadašnji franjevački đaci, a kasnije hercegovački franjevci. Đaci civili koji su ostvarili različite karijere u društvu. Časne sestre koje su bile na dužnosti na Širokom Brijegu. Hrvatski vojnici u njemačkim postrojbama. Pripadnici jugokomunističkih postrojbi koji su zaista ušli u samostan, a ne da su o svemu čuli od svojih političkih komesara.

Izdvojio bih ovdje posebno svjedočenje mjesnog biskupa don Petra Čule. Odmah je ispitao što se to dogodilo na Širokom Brijegu, ne samo zbog toga što su jugokomunisti, nastojeći stišati negativan efekt svoga poteza, proširili priču da su franjevci pucali na njih i polijevali ih vrelinom uljem. Biskup je jednostavno htio doći do istine. Saznavši ju obavijestio je o njoj nadležnu kongregaciju u Rimu već _____ krajem ožujka, a jedan je od najzaslužnijih da je ubojstvo nevinih hercegovačkih franjevaca ušlo u ono glasovito Pastirsko pismo od 20. rujna 1945. Tada je to značilo staviti doslovno glavu na panj.

U obranu nevino pobijenih hercegovačkih franjevaca na Širokom Brijegu na svoj način ustao je i Vrhovni sud SR Hrvatske 1971. odbacivši presudu Okružnog suda u Splitu i dopustivši nastavak raspačavanja knjižice »Široki Brijeg« u kojoj je spomenuto da su pobijeni franjevci na Širokom Brijegu nevini. A bio je to, naglasimo, njihov jugokomunistički sud.

Promotrimo kratko i samo odvijanje ubojstva 66 hercegovačkih franjevaca. Svi su ubijeni bez suda, osim fra Radoslava Glavaša koji je, zajedno s još 57 njih, za pola sata osuđen na smrt. Prvi hercegovački franjevac ubijen je 1942. Njih 15 bilo je na Hrvatskom križnom putu, 2 su ubijena na Kočerinu 21. svibnja. Ostalih 48 ubijeni su u _____ Sudu u obranu nevino pobijenih hercegovačkih franjevaca na Širokom Brijegu na svoj način ustao je i Vrhovni sud SR Hrvatske 1971. odbacivši presudu Okružnog suda u Splitu i dopustivši nastavak raspačavanja knjižice »Široki Brijeg« u kojoj je spomenuto da su pobijeni franjevci na Širokom Brijegu nevini. A bio je to, naglasimo, njihov jugokomunistički sud. jugokomunističkom »oslobađanju« Hercegovine. Pa i da se onih 12 na Širokom Brijegu ponašalo kako jugokomunisti kažu, što je s preostalih 36?

Svi navedeni svjedoci koje sam ispitao, a mnoge od njih i Crkveni sud u Mostaru, stavljali su najprije desnu ruku na Sveto pismo i prisezali da će govoriti istinu i samo istinu. Vjeruju u Boga i zbog toga je isključeno da su tom prilikom bili krivokletnici, jer to bi bilo odbacivanje vječnoga života kojemu se oni nadaju prispjeti. A na što su prisezali pisci jugokomunističke literature da bismo im mogli vjerovati?

Još treba napomenuti da vicepostulator pod prisegom na Sveto pismo ne smije zaniijekati, skriti... niti ono što pobijenim franjevcima ide u korist niti ono što ih teško optužuje. Stoga će Vicepostulatura biti zahvalna ako joj Ivo Josipović ili bilo tko drugi pruži čvrste, jasne dokaze o ponašanju fratara čiji život i djelovanje ona istražuje. Ovo što do sada govori Ivo Josipović i slični očito ne spada u tu kategoriju.

I da zaključimo. Ako Ivo Josipović ne vjeruje svemu ovomu, neka pročita izvorne službene zabilješke postrojbi koje su sudjelovale u osvajanju Širokog Brijega. Mogu mu preporučiti »Operacijski dnevnik« štaba 8. dalmatinskog korpusa koji je bio udarna igla u tim događanjima u sklopu »Mostarske operacije«. Puno toga spominje, ali nigdje ne spominje ni franjevačko odupiranje oružjem u rukama niti polijevanje vrelin uljem. Nije valjda da su oni to htjeli skriti?!

Kako trenutno stoji proces njihove beatifikacije?

Zapasali smo široko i za sve treba dosta vremena. Mislim da je tako bolje. Želimo istražiti sva svjedočenja, dokumente, utvrditi okolnosti... ubojstva svih njih 66. Nakon toga razabrat ćemo koje ćemo propustiti do mjesnoga biskupa kao moguće kandidate za proglašenje mučenicima, odnosno blaženima i svetima.

Spomenuta etapa, istražna, sada je, hvala Bogu, na svome kraju. Radimo na njoj još tamo od 2007. Čim Hercegovačka franjevačka

provincija dadne zeleno svjetlo, složiti

ćemo potrebne dokumente i predati ih mjesnom biskupu. Istina, moramo pričekati dolazak novoga biskupa, jer je dosadašnji predao ostavku zbog starosne dobi. Iskoristio bih priliku i zahvalio dosadašnjem biskupu don Ratku Periću na svemu čime je doprinio za uspješan tijek ovoga našega postupka. Između ostaloga ustanovio je i Crkveni sud za svjedoke koje smo mu preporučili. Naravno, hvala i njegovim suradnicima koji su u svemu tomu sudjelovali.

Ipak, kolikogod izgledalo da je ovo istražno razdoblje pri koncu, uvijek se nešto novo dogodi. Iz svega toga istakao bih pronalazak još trojice franjevacu u jami Golubinki, kraj sela Mratova, u zaseoku Radasi. Objavili smo to prije nekoliko mjeseci. Za dvojicu znamo imena i prezimena: fra Radoslav Vukšić i fra Fabijan Paponja, kako je pisalo na listićima koje su odbacili iza sebe. Treći listić je nažalost izgrižen zubom vremena pa je ostalo samo: fra ... ić. Mediji su se ovom prilikom bili raspisali da je u njihovu ubojstvu sudjelovao Miko Tripalo, Milka Planinc... Sve bi to moglo biti ako gledamo na dužnosti koje su tada obnašali na tom području, ali je na povjesničarima točno odgovoriti na ta pitanja, kao i na pitanje koliko je kriv alkarski vojvoda Bruno Vuletić čija je postrojba pobila 6 hercegovačkih franjevacu u Mostarskom Gracu 6. veljače 1945., znači dan prije nego što su pobijeni franjevci na Širokom Brijegu. I to očito puno kaže, potvrđuje da ništa nije bilo slučajno.

Kako gledate na prijepore oko Stepinčeve kanonizacije kojima svjedočimo posljednjih godina?

Ne bih o svemu ovomu puno, ali bih malo više o nekim drugim pitanjima povezanim sa svime ovim. O čemu se radi?

Postupak Stepinčeve kanonizacije je završen. Potvrdio je to i Bog priznatim čudom. Nije valjda da će sada netko Bogu reći da se

prenaglio?! Ostalo je samo da papa Franjo

StepinacGledajući na jedan način dobro je da je sve krenulo ovako. Stepinčev lik i djelo samo još više dobivaju na čistoći i veličini, jer ljudi prepoznaju prljavštinu koja je na njega ustrajno bacana i još se baca.proglasi nadnevak Stepinčeva proglašenja svetim i priča je završena.

U svemu ovomu, pak, radi se o trenutnoj vatikanskoj politici prema ovim krajevima, sviđalo se to nama ili ne. Je li ona pogođena, duga je priča. Očito da nije najbolje. Inače bi se sve drukčije odvijalo. Tu dolazimo do uloge Irineja i SPC. Koliko je u njihovom djelovanju, ne samo sada nego još tamo od vremena Prve Jugoslavije (da ne širimo dalje povijesni okvir), nazočan pokušaj za istinskim slijeđenjem evanđelja, a koliko prizemna težnja za širenjem na nove krajeve? I kako to da ne prigovaraju samo Hrvati, nego i Makedonci, Albanci, Bugari, Crnogorci... Očito ove činjenice određeni u toj vatikanskoj »mašineriji« ili ne znaju ili ne žele znati. Na taj njihov stav zacijelo utječu različite iredentističke težnje ponesene iz obitelji. I onda se lako zaboravi da ne ide zajedno rad na širenju kršćanstva i rad na širenju određenih političkih namisli.

Nemojmo se, dakle, živcirati i gubiti vrijeme. Gledajući na jedan način dobro je da je sve krenulo ovako. Stepinčev lik i djelo samo još više dobivaju na čistoći i veličini, jer ljudi prepoznaju prljavštinu koja je na njega ustrajno bacana i još se baca.

Iz Hrvatske se i dalje masovno iseljava, a čini se da su partikularni interesi potpuno zavladaali svim društvenim porama. Kako gledate na aktualnu situaciju?

Država Hrvatska još i dalje prolazi kroz muke rađanja, ne samo zbog svojih protivnika nego i zbog naše nedozrelosti. Zaboravljamo da ju nitko drugi ne će bezuvjetno voljeti ako mi to sami ne učinimo, da ju nitko drugi ne će izgraditi, ako opet mi to sami ne učinimo, da... Ona je naš dom, naš okvir za

postojanje na ovoj kugli zemaljskoj i

moramo je čuvati. Pokazali su nam to neki između nas tijekom Domovinskog rata. Stavili su krunice na vrat i krenuli u obranu od višestruko nadmoćnijeg neprijatelja. Na kraju su obranili svoju voljenu Hrvatsku, jer su to htjeli.

A što mi hoćemo danas? Ono što smo vidjeli u serijama, što PomirbaOnaj tko ostane ili tko ostaje na ovim našim prelijepim domovinskim prostorima morat će se uhvatiti u koštac s lustracijom. Izgrizao nas je virus jugokomunizma, raširio se narodnim tijelom poput neke opake zloćudne bolesti. Oni koji ga prenose morali bi konačno stati, ispričati se hrvatskom puku na onom što su ili sami počinili ili su naslijedili od svojih predaka. Žrtve bi, s druge strane, trebale oprostiti svojim krvnicima, mučiteljima i progoniteljima. Tek na tim temeljima pomirbe moći ćemo izgraditi državu koja će biti ugodan dom za sve

nas, državu gdje će vladati pravo i pravednost, Božja načela u koja većina od nas vjeruje. nam prenose zarobljenici totalitarnoga jugokomunističkoga režima koji je propao? Koji nas to zapravo probitci privlače?

Odlazaka u inozemstvo je uvijek bilo i uvijek će biti, na dulje ili kraće vrijeme, zbog ovoga ili onoga razloga. Ali to je očito sasvim nešto drugo od iseljavanja, koje je nažalost poput kakva nevremena zapljusnulo naše krajeve u posljednje vrijeme. Odlazi čitava obitelj i iza sebe ostavlja pustoš. Počinje graditi nečiju tuđu državu, nečiji tuđi dom. Ako se roditelji možda vrate kada dođu u mirovinu, djeca se očito vratiti ne će. Pa čak i mnogi od tih roditelja, jer ovamo više nemaju nikoga a tamo negdje su im djeca, unuci... Pustimo kraju naricanje za starim dobrim krajem. Treba stati pred sebe i iskreno se upitati: je li se baš moralo?

Onaj tko ostane ili tko ostaje na ovim našim prelijepim domovinskim prostorima morat će se uhvatiti u koštac s lustracijom. Izgrizao nas je virus jugokomunizma, raširio se narodnim tijelom poput neke opake zloćudne bolesti. Oni koji ga prenose morali bi konačno stati, ispričati se hrvatskom puku na onom što su ili sami počinili ili su naslijedili od svojih predaka. Žrtve bi, s druge strane, trebale oprostiti svojim krvnicima, mučiteljima i progoniteljima. Tek na tim temeljima pomirbe moći ćemo izgraditi državu koja će biti ugodan dom za sve nas, državu gdje će vladati pravo i pravednost, Božja načela u koja većina od nas vjeruje.

Naravno da je na političarima krenuti u ovom smjeru. Ako ne žele sami, onda ih »prisilimo« svojim ponašanjem na izborima. Ali isto tako prisilimo ih i svojom molitvom. Rekosmo, tako su naši branitelji krenuli u obranu nam jedine domovine u ratno vrtlogu, zbog čega ne možemo mi u miru? U skladu s tim, kad smo se posljednji put pomolili za svoju domovinu, kad smo za nju postili...

Zabrinjavajuće je i stanje u BiH gdje ponovno imamo izbor Komšića, daljnje pogoršavanje hrvatskog položaja...

Toliko je toga o svemu rečeno da čovjek više jednostavno ne zna kako bi dalje nastavio. Već u samom početku pogriješka je u logičnom postavljanju stvari. Za tri naroda zakulisne sile, koje su se u sve umiješale, postavile su dva okvira za postojanje: Republiku srpsku (uspud rečeno nastalu na genocidu) i Federaciju BiH. I onda nastade trvenje. Srbi ljubomorno čuvaju poklonjeni im dio države, Hrvati bi barem neki komadić, Bošnjaci bi se raširili na sve strane jer umuju da Hrvati imaju Hrvatsku, Srbi imaju Srbiju, a oni bi trebali imati Bosnu (Hercegovinu ne spominju). I tako onda dolazi do slučaja Komšić i mnogočega drugoga.

Ali svrnimo mi malo pogled na same sebe, ne da pljucnemo po sebi i kažemo kako smo nitko i ništa, kako nas odnarođeni uče, već da bismo uspješno iz svoje sredine izbacili virus koji se pokušava raširiti. Poslužimo se primjerom jedne vijesti koja je ovih dana izišla na portalu Ero. Ona govori kako je kroz redizajn sa službenih vozila Eroneta »ispalo« ono HT (Hrvatske telekomunikacije) i nitko navodno u tvrtci ne zna kako se to dogodilo. Jedino se pravdaju da je tako laganije zbog marketinga, ma što god to značilo. Pisac

članka M. K. na kraju vijesti dodaje da se svemu ovomu ne treba nešto posebno čuditi. Pa navodi kako u isto vrijeme Sveučilište u Mostaru (kojemu je još prije ispalo ono »Hrvatsko«) daje zahvalnicu Komšićevu savjetniku, a pojedinci žele RTV Herceg Bosnu preimenovati u H1.

Mogli bismo nadodati još primjera, ali se zadržimo samo na ovima. Zbog razloga rada za drugu stranu, zbog oportuniteta, zbog »slave« koja se stječe kada te netko proglašuje širiteljem mira (a to se danas dobro nosi), zbog... određeni među nama nisu spremni na žrtvu i na ponosno pripadanje svome narodu. Oni bi se nekako »utopili« i bili i tamo i ovamo. A to tako ne može. Istina je da u Herceg Bosni, BiH imamo velikih poteškoća, ali sve se one mogu nadvladati ako hoćemo. Brojni među nama su to pokazali. Jedan od posljednjih primjera je RTV Herceg Bosna. Uzdigla se kao Feniks iz pepela jer su neki razmišljali svojom glavom i učinili što je u njihovoj moći ne čekajući da nam drugi pokloni taj blaženi »kanal« na hrvatskom jeziku, na koji uzgred i manjine imaju pravo kamo li ne jedan narod. Dotle su neki drugi »kopali taj kanal« stavljajući ogromne iznose novca u svoj osobni džep. Pokušavaju to i danas. Do nas je HRHB Istina je da u Herceg Bosni, BiH imamo velikih poteškoća, ali sve se one mogu nadvladati ako hoćemo. Brojni među nama su to pokazali. Jedan od posljednjih primjera je RTV Herceg Bosna. Uzdigla se kao Feniks iz pepela jer su neki razmišljali svojom glavom i učinili što je u njihovoj moći ne čekajući da nam drugi pokloni taj blaženi »kanal« na hrvatskom jeziku, na koji uzgred i manjine imaju pravo kamo li ne jedan narod. Dotle su neki drugi »kopali taj kanal« stavljajući ogromne iznose novca u svoj osobni džep. Pokušavaju to i danas. Do nas je hoćemo li im dopustiti da i dalje »kopaju« i sve nas pokopaju ili ćemo razmišljati svojom glavom, biti čestiti i pronalaziti nove putove u bližem i daljem okruženju. hoćemo li im dopustiti da i dalje »kopaju« i sve nas pokopaju ili ćemo razmišljati svojom glavom, biti čestiti i pronalaziti nove putove u bližem i daljem okruženju.

U ožujku Vam je izišla nova zbirka pjesama?

Bogu sam zahvalan da me poživio ovako dugo da mogu nešto napisati o onome što se događa oko mene i oko svih nas. Drugi će reći koliko će to nadživjeti ovo vrijeme. No, ja znam da sam se trudio i učinio što je u mojoj moći.

Mislim da su me kroz čitavo ovo razdoblje naročito obilježile sljedeće stvari: dvije godine studiranja u Jeruzalemu i vojno dušobrižništvo u Domovinskom ratu. Iz toga se u mojoj duši isklesao naročiti pojam: blizina. Kao mladu dečku umro mi je iznenada kolega, ostao sam na kraju svijeta (u to vrijeme) sam, u ratnim zbivanjima dotičeš i ljubav i mržnju... Pitaš se tada tko si zapravo, kako odgovoriti prema svijetu i onima oko sebe, što je to zapravo blizina, kako nas ona ispunjava?

Svega ovoga ima i u ovoj mojoj novoj knjizi pjesama, iako prevladava razmišljanje o našem stavu u ovo vrijeme. U skladu s tim je i sami naslov zbirke. Izvukao sam ga iz pjesme Poljubac. Kratko prepričano, u staroj crkvi na brijegu na Veliki Petak ljubimo križ. Ali kako? To je to bitno pitanje na koje trebamo odgovoriti tijekom svoga života.

Naravno da i ova moja nova zbirka pjesama pokušava govoriti preko malih stvari, onih s kojima smo svakodnevno u doticaju. Davno mi se nametnuo taj pristup književnosti. Ne trpim one književnike koji se razbacuju poznavanjem inozemnih jezika (neke uzgred rečeno poznajem i sam), one koji govore što su čitali u posljednje vrijeme (a čitam i sam), one koji nastoje slijediti modu (e, to ne volim)... Davno sam u jednom razgovoru rekao da je pjesništvo poput molitve. Moraš biti skroman, ponizan, da bi ta molitva imala smisla i na pravi način odgovorila ti što se trenutno događa i što trebaš činiti. Nakon nečega takva čovjek se osjeća ispunjen, »ravno« mu je do kraja svijeta. Ima li išta ljepše od toga? Slava i čast prolazi, ostaje ono što smo napravili, ako smo napravili.

Budući književni projekti?

Dok god budem vidio da ono što pišem može nešto reći i okolini u kojoj se nalazim, nastojat ću to činiti. Način je to kako na pravilan način odgovoriti zadatku širenja Kraljevstva Božjega. Da, mislim upravo to što sam rekao, što ne isključuje doprinose onih koji uopće ne vjeruju u Boga. Nas, naime, neprestano prisiljavaju da mislimo u skladu s onim što je trenutno u modi. Tako nam više nije u Herceg Bosni, BiH, važno kojim jezikom zapravo pišemo. U skladu s tim potpisujemo neke Deklaracije o zajedničkom jeziku. Isto tako knjige, književne, predstavljaju nam oni koji uopće ne govore i ne pišu našim hrvatskim jezikom. Kako oni mogu odgovoriti na to kakav je naš odnos prema tome jeziku, jer to je u književnosti valjda bitno? Da ne spominjemo druge stvari.

Iz rečenoga je jasno da se držim hrvatskoga kulturnoga prostora u Herceg Bosni, BiH, naravno u skladnom suodnosu s onim kulturnim prostorom u državi Hrvatskoj, kao i s onim kulturnim prostorom među našim nacionalnim manjinama po tuđim zemljama i iseljenicima. Svi smo mi zajedno, ma gdje da smo. Ujedno cijenimo ono što je dobro među drugima.

Iz ovakvog okružja izranjaju sve moje knjige, pa će, ako Bog da, i one buduće. Među njima trebala bi najprije biti zbirka kratkih priča koje su izlazile u listu za djecu Cvrčak. Tu je gotova i zbirka kratkih priča za odrasle koje su izlazile na raznim stranama. Imam i nekoliko slikovnica koje godinama nikako da objelodanim, samo zbog nedostatka vremena. A i nova zbirka pjesama polako se slaže. Uglavnom nije mi dosadno, na mome radnom stolu neprestano dolaze neke nove zabilješke, a neke druge odlaze.

Za kraj bih još samo dodao kao neku poruku i sebi i svima nama, ako se tko ne ljuti, da nastavimo razmišljati svojom glavom. Tada će sve biti drukčije i mnoge poteškoće riješit će se same od sebe.

Davor Dijanović

